

kunst@klassekampen.no

KUNST

FINÉR: Holm har bygget et inviterende utstillingslandskap.

Bærekraftig kunst

Geir Tore Holm:
«Anleggsarbeider»

Vigeland-Museet
Står til 16. februar 2014

ANMELDELSE

Upretensjøsøst og røft, varmt og inviterende.

Geir Tore Holm skaper en utstilling som fungerer som et oppslag til diskusjon.

Jeg opplever Geir Tore Holms utstilling på Vigelandsmuseet nærmest som et *antistatement* til forsøk på å strømlinjeforme mennesker, natur og hverdagsliv.

Det er ikke romantikkens dramatik, vakre utsyn eller velformede landskapsutsnitt som dominerer hos ham. Karakteristisk er videoen av en smeltende is- og snøformasjon mot en bergvegg der vannet sildrer. Når vi endelig har sunket inn i meditatativt modus fyker plutselig en bil forbi og vi kvepper til.

En stadig punktering av formkonvensjoner gjør Geir Tore Holms arbeider velsignede fri for god smak. Hos ham settes både den politiske og den estetiske dømmekraft på prøve. Han skildrer villmark og jordbruk som arenaer for estetiske opplevelser, diskusjon om eiendomsforhold og produksjon. I fotografier og videoer støtter vi på landskaper som er formet av mennesker, eller

er under omforming. Enten det er tale om å drive et gårdsbruk, lage et bed, koke kaffe eller omforme en skole til lokalt kultursenter, inngår aktivitetene i en løpende samtale om produksjonsliv, varer, boformer og mellommenneskelige relasjoner.

Utstillingsgjestene utsettes for et intenst spill av visuelle og auditive inntrykk. De samler seg til et bilde av en kunstner som setter dialogen i høgsetet. Dialogene som oppstår bygger på brokker av tekst, lyd og bildemateriale, som tematiserer forholdet by – land; inkludering – ekskludering; sosial organisering av privatlivet og produksjon, eiendomsretten og sosialt samspill. Men dette er ikke kunst i tjeneste for indoktrinering og propaganda. Det er mer tale om oppslag til diskusjon innenfor den rammen utstillingen danner.

Geir Tore Holm foretar diskret inngrep i salene og dekonstruerer den tunge klassiske arkitekturen i museet. Ved hjelp av finér har han bygget et utstillingslandskap som er inviterende og varmt i sitt uttrykk. Det er upretensjøsøst og røft i formen. Vi er ikke så langt fra en lounge og kaffebarestetikk med ruralt preg. Inn i dette designet plasserer han fotografier, videoarbeider, rekvisitter som spenner fra bannere til en elvebåt, små skulpturer og modeller. Her er selvsagt god anledning til å sette seg ned for å se videoer i ro og fred. Det er bare kaffen som mangler.

Øivind Storm Bjerke

150 år i morgen

Etter nærmere 12 måneder med jubileum, er selve dagen her i morgen: 12. desember var Edvard Munchs bursdag, og det er dermed nøyaktig 150 år siden den ikoniske maleren kom til verden. Munch-årets største begivenhet har vært den omfattende jubileumsutstillingen på Nationalgalleriet og på Munchmuseet. Hele 485.000 besøkende var innom i perioden mellom 2. juni og 13. oktober. Og Munch-året er ikke over. I morgen lanseres tidsskriftet Kunst og kulturs Munchnummer, med analyser av kunstnerskapet forfattet av seks kunsthistorikere.

Astrid Hygen Meyer

Vitnets ta

Øivind Storm Bjerke

KUNST

Margaret Bourke-White:
«Moments in history»

Preus Museum, Horten
Står til 5. januar 2014

ANMELDELSE

Margaret Bourke-Whites bilder er et sjeldent vitnesbyrd om årene mellom 1920 og 1945.

Det er en pioner innen fotojournalistikk som nå stilles ut på Preus Museum i Horten. Margaret Bourke-White (1904–1971) var kvinnen bak kameraet da amerikanske tropper frigjorde utryddelsesleiren Buchenwald. Det er bilder av utmagrede overlevende, døende og hauger av lik. Hun fotograferte tyske sivile som tvinges til å besøke leiren. De holder seg for nesene for å vegre seg mot stanken. Hennes fotografier fra Buchenwald har etset seg inn i sinnet i generasjoner etter generasjon i etterkrigstiden.

Det er blitt sagt at hun var i stand til å fotografere dette helvete på en slik måte at man orker å se på det. Nøkkelen til Bourke-Whites fotografiske språk ligger i blikket hun retter mot motivet. Hun skildrer sine motiver med en kjølig saklighet, som virker ufattelig. Her er ingen sentimentalitet, heller ingen forsøk på å pakke inn elendighet og grusomhet i anekdoter.

Hun ble utdannet som fotograf i en periode i 1920-årene, da ny sakligheten var det herskende ideal. Et saklighetsideal Bourke-White spesielt gode forutsetninger for å ta til seg ut fra en naturvitenskapelig utdanningsbakgrunn innenfor zoologi fra Colombia og Cornell University. Hennes

blikk er dissekerende og klinisk kjølig.

Bourke-White vokste opp i New York. Hennes visjon som fotograf var å gi et bilde av den moderne tid. Det er det menneskeskapte landskap som interesserer henne. Når hun begir seg ut i Nevadas ørken er det ikke for å fotografere planter, men byggingen av Hoover Dam. Betongvegger, skinnende stålkonstruksjoner, glinsende maskindeler og en himmel opplyst av antiluftskytts ild; det er slike motiver som fanger hennes interesse.

Hun begynte sin karriere som fotograf i Cleveland. Hennes spesialitet var arkitekturfotografi. De arkitektoniske formene framstår med rettlinjert geometri, mens gasskyer velter utøylet fram som kontrast. Spillet mellom geometri og formløshet har sin egen fascinasjonskraft. Bildene er preget av voldsomme kontraster i lys og skyggepartier. Men der en romantisk kunstner vil bruke kontraster til å skape et følelsesmessig uttrykk, blir det hos Bourke-White brukt til å forme abstrakte mønstre. Et blikk for mønstre er styrken hos Bourke-White. Det resulterer i slående og kraftfulle komposisjoner uansett motiv.

Hennes fotografiske arv står i framskrittoptimismens tegn. Her er det ikke noe av Charles Chaplins maskinstormende teknologipessimisme. Hos Bourke-White knuses ikke den lille mann mellom tannhjulene. Mennesket reduseres ikke til en engstelig, ynkelig og fremmedgjort skapning av maskinene. Tvert imot; kjernen i hennes visjon av industrisamfunnet er at maskinen er et produkt av menneskeånden. Hennes bilder fra fabrikkene gir et bud om en stolt arbeiderklasse som kan løftes og frigjøres når de får kontroll over produksjonsmidlene.

Hennes beste fotografier viser et samspill mellom arbeidere og maskiner. Det er en estetisering av arbeidet som en vakker kroppskunst, en moderne ballett. Det gjelder ikke minst fotografier

HUN VAR DER: En stille bønn i en ødelagt, begivenheter.

av fabrikkarbeidere i Stalingrad, tatt i 1930 som inngår i boka «Eyes on Russia» fra 1931. Arbeideren er i hennes fotografier en proletær helt som mestrer maskinen og ikke er dens slave.